

**C. Measures Adopted by
Government in Eradicate
Poverty :**

**दारिद्र्य निर्मूलनासाठीच्या
शासकीय उपाययोजना :**

१. एकात्मिक ग्रामीण विकास कार्यक्रम :

Integrated Rural Development Programme (IRDP)

- * केंद्र सरकार – १९७६ निवडक २० जिल्हे
- * २ ऑक्टोबर १९८० – संपूर्ण भारत
- * उद्देश – १. दारिद्र्य रेषेखालील लोकांना मदत करून त्यांचे उत्पन्न वाढविणे
- २. रोजगार उपलब्ध करून देणे.
- ३. ग्रामीण बेरोजगार लोकांना लघु आणि कुटीर उद्योगांची स्थापना करून देणे
- ४. S.C AND S.T यांच्याकडे विशेष लक्ष देणे
- ५. अनुदान व कर्ज उपलब्ध करून देणे
- * १९९८ पर्यंत ५ कोटी २७ लाख कुटुंबांना मदत

२. राष्ट्रीय ग्रामीण युवक स्व – रोजगार प्रशिक्षण योजना :

Training of Rural Youth for Self Employment – (TRYSEM)

- * बेरोजगारी – दारिद्र्याचे प्रमुख कारण
- * १५ ऑगस्ट १९७९ - राष्ट्रीय ग्रामीण युवक स्व – रोजगार प्रशिक्षण योजना
- * **उद्देश** – ग्रामीण युवकांना प्रशिक्षण देणे
- * **स्वरूप** : १. युवकांनी प्रशिक्षणानंतर स्वता रोजगार निर्माण करणे
- २. १८ ते २५ वयोगटातील तरुणांना प्रशिक्षण देणे
- ३. निवड केलेल्या तरुणांना उद्योगधंद्यांचे प्रशिक्षण देणे
- ४. ८ व्या पंचवार्षिक योजनेत १४.१७ लाख युवकांना प्रशिक्षण देण्यात आले
- ५. राष्ट्रीय बँकेतून ६० हजार रु.कर्ज देण्याची व्यवस्था
- ६. १९९९ पर्यंत ६० कोटी खर्च
- ७. माजी सैनिक, SC, ST यांना प्राधान्य

३. किमान गरजा योजना :

Minimum Need Programme (MNP)

- 1974-75 योजनेची सुरवात -
- मुलभूत गरजा पूर्ण करून दारिद्र्य कमी करणे -
- प्राथमिक आणि प्रौढ शिक्षण -
- आरोग्य -
- पाणीपुरवठा -
- रस्ते तयार -
- घर नसलेल्यांना घर बांधून देणे -
- शहरातील गलिच्छ वस्तीतील पर्यावरण सुधारणा
- ५ व ६ व्या योजनेत ७२०० कोटी खर्च

४. गरिबी आणि बेरोजगारी हटाव योजना :

- ❑ १९७१ इंदिरा गांधी – गरिबी हटाव घोषणा
- ❑ गरिबीच्या निर्मूलनासाठी १९७५ मध्ये २० कलमी कार्यक्रम
- ❑ १९८८ काँग्रेसच्या अधिवेशनात - बेकारी हटाव घोषणा

५. राष्ट्रीय ग्रामीण रोजगार कार्यक्रम :

National Rural Employment Programme :

- ❑ 1980 मध्ये कामाच्या मोबदल्यात अन्न
- ❑ ग्रामीण बेरोजगार लोकांना रोजगाराची संधी उपलब्ध करून देणे
- ❑ सामुहिक विहरी, जलसिंचन योजना, पंचायत सभागृह या प्रकारची मालमत्तानिर्माण करणे
- ❑ ग्रामीण भागातील लोकांचा आर्थिक स्तर उंचावणे
- ❑ रोजगाराची संधी उपलब्ध झाल्याने दारिद्र्य निर्मुलन करण्यात यश